

telepensjonisten

Medlemsblad for Telepensjonistenes Landsforbund

Nr. 4/14- 41. årgang

Lederen har ordet

For sjettede gang på rad er Norge utpekt til å være det beste landet å bo i. Undersøkelsen er gjort blant hele 142 land og virker dermed meget troverdig. Informasjonen gir grunn til refleksjoner, og selv om jeg personlig kan slutte meg til påstanden, går mine tanker til underlaget for konklusjonen «det beste landet å bo i».

Mye tyder på at «grunnmuren» kan ha slått sprekker uten at «huseieren» oppdager dette i tide eller finner grunn til å sette inn tiltak. I denne sammenheng er et betimelig spørsmål om det er dekning for å si at vi lever godt på lånt velferd -- og det i oppgangstider? Hele 14 % av bankenes utlån viser seg å være inngått med avdragsfrihet, og i tillegg kommer noen av lånene hvor også rentefrihet er en del av lånevilkårene.

Finanstilsynet ringer med bjellene og ber oss tenke oss godt om før omtalte lån tas opp og antyder at det kan komme nedbetalingstvang – et merkelig begrep i seg selv, men spesielt i en tid da vi alle har det så bra! Vi kan i alle fall slå fast at bankene fremdeles har et godt liv, takket være de av oss som stadig higer etter det gode liv!

Som representant for telepensionistene kan jeg absolutt bekræfte at de fleste av medlemmene har det bra og nyter pensjonisttilværelsen. Såfremt vi holder oss aktive og friske, skal nok dette gå bra. Spørsmålet er hvordan vår tilværelse arter seg om vi ikke beholder helsen og mestrer hverdagen vår, god helse er nemlig ingen selvfølge når man har kommet opp i godt voksen alder. Mine tanker går i disse dager til de av våre medmennesker som av ulike årsaker befinner seg i livets «kveldssol» og er avhengig av myndighetenes omtanke. Spørsmålet er om de blir tatt med når vi definerer Norge som det beste landet å bo i.

Regjeringen tar sikte på å legge frem en ny folkehelsemelding for Stortinget våren 2015 – før kommunevalget -- og har invitert befolkningen til å komme med innspill. På hjemmesiden til Helse- og omsorgsdepartementet skrev helseminister Bent Høie følgende til invitasjonen:

«I arbeidet med meldingen ønsker vi spesielt å løfte frem tre innsatsområder:

Psykisk helse i folkehelsearbeidet, aktive eldre og helsevennlige valg. I tillegg vil forebyggende arbeid mot barn og unge være prioritert.»

Ja, de er alle viktige områder. Jeg savner imidlertid en meget stor gruppe av befolkningen – hva er årsaken til at eldre mennesker ikke en gang er nevnt? Kan det være at den sittende regjering tviler på om denne befolkningsgruppen eksisterer? Er all tidligere bekymring om økningen i landets eldre de kommende årene helt forsvunnet og saldert ut som avskrevet i 2015?

De samme spørsmålene kan man stille til regjeringens foreslåtte statsbudsjett for 2015. Ikke en eneste krone er forslått til ekstra omsorg og trygghet for våre eldste eldre – selv den kulturelle spaserstokken er strøket. Ganske enkelt simpelt og direkte smålig, spør de meg. 30 millioner til hygge for de som ikke kan delta i samfunnet på samme måte som vi friske, blir visst for mye for regjeringen!

Tidligere helseminister og nå leder for Arbeiderpartiet, Jonas Gahr Støre, har satt seg som mål å bygge landet for fremtiden, og han inviterer oss til å komme med bidrag. Jeg blir intet mindre enn opprørt og forskrekket! Hva med de mange hundretusen i Norge som har vært med og bygget det landet vi lever i nå?

Nei og nei politikere, dette må ta en slutt! I et av verdens rikeste land er det direkte kriminelt å forsøke seg på å ta fra dem som har minst og gi til dem som har mest -- selv ikke virkelighetsfjerne politikere kan vel tro at dette er veien å gå for at vi alle skal oppleve at Norge er et godt land å bo i! Nei kjære leser, de fleste av oss tror nok mer på Robin Hood- metoden, nettopp fordi vi ønsker at Norge skal forbli et godt land å bo i -- for alle!

Vi oppfordrer Regjeringen til å kaste et blikk på Fjellvettregel nr. 8: Vend i tide – det er ingen skam å snu.

Jeg ønsker alle våre lesere en fredelig, trygg og god jul!

*Med vennlig hilsen
Anni Milward, Forbundsleder*

Innhold:

Lederen har ordet	s. 2	Telepensionistene i Bodø	
Julaften på Saltfjellet	s. 3	besøkte Gygerøya	s. 10
Telepensionistene i Fornebuforeningen	s. 4	Språket vårt	s. 11
Evakueringen av Finnmark og NordTroms	s. 6	Med hatten på snei i Norheimsund	s. 12
Julestrev i gamle dagar	s. 7	Dinastiftelsen	s. 13
På vitjing til		Redaktørskifte for Telepensionisten	s. 14
Arnavågen Vass- og Sollaugarlag	s. 8	Telepensionistene i Tønsberg	s. 15
Sofus	s. 9	Landsstyret	s. 15
		Gulvuret på Kroa	s. 16

Neste nummer av bladet kommer ut i begynnelsen av april 2015. Frist for innsending av stoff er **10. mars 2015**.

Redaktøren forbeholder seg retten til nedkorting av innlegg.

Forsidebildet: Katedral og juletre i Larnaca på Kypros. Foto: Berit Nylund.

Utgitt av Telepensionistenes Landsforening. Redaktør: Berit Nylund. Ansvarlig redaktør: Anni Milward.

Julaften på Saltfjellet (1935)

En stolpemontørs minne

Denne opplevelsen fortalte Hermann Pettersen om til Nordlandsposten. Det var en 82 åring som i 1994 så tilbake på et langt liv i Telegrafverkets tjeneste. Dette var i ei tid da det ble bygget langlinjer og rikskurser, og Norge opplevde «eventyret» at folk kunne kommunisere med hverandre over store avstander. Ofte blir oppfinnelsen av telefonen sidestilt med to andre viktige framskritt i vår historie, nemlig dampmaskinen og data.

I vår ærerike telegrafhistorie lever de stolte minner om "teleralaran". De bygget linjenettet over fjell og daler og bandt folk sammen på riksnett og mellom de nordiske land. Deres egentlige navn var "farende lag". Telegrafdistriktene organiserte denne tjenesten gjennom ledere som ble kalt arbeidsbestyrere og arbeidsformenn i felten. Disse ledet "farende lag". Arbeidsbestyrerne hadde en posisjon i dette systemet som om de var baroner, og var ubestridte sjefer, med stor S. Det var også en helt spesiell organisering av en utfordrende tjeneste. Norsk Telemuseum har heldigvis tatt godt vare på den spennende historien om denne epoken. Det fortelles i bøker om noen av dem som dro det tyngste lasset og som utmerket seg på forskjellige måter. Det var en kultur som avtvinger både undring og beundring.

Før jul i 1935 ble telefonforbindelsen i rikskursen over Saltfjellet brutt, etter et uvær som la ned 10-12 stolper. Det ble derfor besluttet å sende opp folk lille julaften med feltkabel for å legge forbi bruddstedet som en foreløpig utbedring. Den gang var det ikke bilvei opp til fjellet, og rikskursen var lagt over høyfjellets (snaufjellet) kortest tjenlige rute. Et lag på hele 8 mann måtte til for å frakte og bære tung kabel og annet utstyr langt inn på snaufjellet. Hermann var den gang 23 år, og var en av de sterke unge menn som ble hyret for denne kraftkrevende jobben. Hvor

mange som tilhørte farende lag eller hadde tilknytning til Telegrafverket forteller historien ikke noe om, men det kom to mann fra Fauske som sannsynligvis hadde kunnskapen som trengtes for å kunne utføre en slik jobb. Resten var fra Saltdal.

Telegrafverket hadde bygget to hvilehytter som ble benyttet ved linjebefaring og vedlikehold av kursen. Da karene kom frem til Nordre Bjøllåvatn (bildet), røk det opp til nytt uvær. Uheldigvis hadde de ikke tatt med seg ekstra mat så det ble litt krise. Selveste julaften satt de inne i den trange hytta som var beregnet på 4 mann. Ved hadde de nok av med de havarete telefonstolpene i reserve, slik at de holdt varmen. De delte det lille som var igjen av tørre brødkiver og lengta hjem mens snøstormen raste. Men det som ble betraktet som det aller verste, var at de slapp opp for tobakk! For å få litt julestemning og høytid i hytten, smeltet de en smørklatt på ovnsringene sånn at de kunne snuse inn duften av jul, forteller Hermann.

Stormen stilnet etter en tid, og feltkabelen kunne legges ut og linjene skjøtes. Andre juledag var alle hjemme igjen, og folk kunne ringe sine julehilsener over Saltfjellet.

Nils Bøe

EPILOG

Arbeidslaget fikk 80 kr hver for denne jobben. Søknad om helgetillegg eller annen kompensasjon for julejobben ble avslått, men etter mye mas fikk de noen kroner ekstra.

Bl.a. i Sørvågen telemuseum i Lofoten, ved Telemuseet i Lødingen samt Telemuseet i Oslo finner du mer om denne epoken. I naturen ellers kan du finne restene av rikskursene og de "kunstnerisk flotte" snorrette steinkarene (stolpekar) som ble laget på fjelloverganger og langs kysten.

Referanser: Nordlandsposten Bodø, 1994, Telerallerne, Kåre Aarvik, 1993

Telepensjonistene i Fornebuforeningen

"Telepensjonistenes forening Fornebu" eller Fornebuforeningen, som er navnet som benyttes i dagligtale, har hatt flere navn siden foreningen for pensjonister i Teledirektoratet ble stiftet i 1992. Sitt nåværende navn fikk foreningen for bare tre år siden. Siden vi allerede har, og alltid har hatt, en annen pensjonistforening med Oslo i navnet, har det aldri vært enkelt for oss å finne et helt dekkende navn. Det nåværende navnet ble resultatet av en navnekonkurranse blant medlemmene høsten 2011.

I likhet med Oslo Distrikt, som var rekrutteringsgrunnlaget for Osloforeningen, ble også Teledirektoratet nedlagt for over tjue år siden. Men i motsetning til Osloforeningen, som mistet sitt rekrutteringsgrunnlag da distriktet ble nedlagt, fortsatte Teledirektoratets virksomhet under andre organisasjonsformer. I denne perioden ble begrepet "sentrale enheter" brukt både i Telenor og i navnet på det som nå er Fornebuforeningen. Etter hvert som de sentrale enhetene samlet seg på Fornebu, mistet begrepet sin betydning i Telenor, og derfor også i navnet på pensjonistforeningen. Derfor det navnet vi har i dag.

"Telepensjonistene i Oslo" var overskriften styret i Osloforeningen benyttet i sin presentasjon av egen forening i Telepensjonisten 2/2014. Med normal språkforståelse kunne det like gjerne vært Fornebuforeningens virksomhet som ble presentert under denne overskriften. Enten man beskriver Osloforeningens eller Fornebuforeningens virksomhet og nære forhistorie, blir også innholdet under overskriften langt på vei en sammenfallende beskrivelse for begge foreningene. Denne presentasjonen av Fornebuforeningen bør derfor leses som en forlengelse av og et tillegg til presentasjonen av Osloforeningen.

Med felles lokaler, samme formålsparagraf og medlemmer som stort sett består av tradisjonelle "televerkere", ligger det i sakens natur at disse to foreningene har levd i det vi må kunne kalle en lykkelig, men likevel adskilt sameksistens. Noe forenklet kan vi vel si at det er reisemål og møtedatoer som er ulike. Det siste gjør det for øvrig mulig å være medlem i begge foreningene, noe det visstnok også finnes eksempler på. Hvorfor ikke disse to foreningene har slått seg sammen, er et spørsmål som ofte blir stilt. Selv om svaret kanskje er noe mer nyansert, kan vi si at det ikke har vært aktuelt å realitetsbehandle dette spørsmålet av den enkle

grunn at vi da måtte ha hatt møtelokale med kjøkkenfasiliteter som kunne tatt imot minst 200 mennesker. Da foreningene ikke har hatt tilgang til et slikt lokale, har det heller ikke vært seriøse diskusjoner om det ville være hensiktsmessig å slå sammen de to foreningene.

Osloforeningen avsluttet sin presentasjon med å fortelle at tyngende husleie hadde tvunget foreningen ut på leiemarkedet, og at de på dette tidspunktet hadde et begrunnet håp om et nytt leieforhold med utflytting til nye lokaler allerede etter sommerferien. Selv om det er med noe blandede følelser, kan vi nå gratulere Osloforeningen med at de fikk sine nye lokaler med utflytting som ønsket. Når vi er noe forbeholdne i våre gratulasjoner, er det ikke bare fordi det er trist å avslutte et mangeårig godt samarbeid, men også fordi mindre tyngende husleie for Osloforeningen betyr mer tyngende husleie for oss og Forbundet som ble igjen i Kongensgt. Da også Forbundet besluttet å flytte fra Kongensgate, hadde ikke styret i Fornebuforeningen noe annet valg enn også å planlegge fraflytting fra årsskiftet 2014. Det skal for ordens skyld nevnes at flyttingen passet godt for Telenor Eiendom som har planer for Kongensgt 21 som ikke er forenlige med pensjonistenes nåværende leieforhold i bygget.

Felles nye lokaler for Oslo- og Fornebuforeningen var ikke aktuelt. Til det hadde de to foreningenes behov for lokaler med årene blitt for ulike. Styret i Fornebuforeningen handlet raskt og effektivt, og allerede med virkning fra 1. oktober 2014 var det inngått avtale om leie av kontor i bygningen til LO Stat, som holder til i sentrum av Oslo, nærmere bestemt i Møllergata 10. I tillegg til kontoret som leies "fullt og helt" med mulighet for bruk av egne møbler og kontorutstyr, gir leieforholdet tilgang til møtelokaler som langt på vei skal dekke foreningens behov. I tilknytning til møtelokalene er det kantine

som vil kunne levere mat og drikke til medlemsmøtene omtrent som vi hadde det i Kirkegt 9. I Kongensgt har vi hatt tilgang til eget kjøkken i tilknytning til Kroa. Det får vi ikke lenger. En tenkbar løsning er at gjestene på Kroa hver for seg får kjøpe maten i kantinen. En åpenbar ulempe er at bygningen til LO Stat har en langt strengere adgangskontroll enn den vi er vant med fra Kirkegt 9 og Kongensgt 21. Eierne av bygget skal til en hver tid vite hvem som oppholder seg i bygget. Hver enkelt deltaker må derfor sjekkes inn og ut av bygget, hvilket betyr at vi i forkant av alle medlems- og kromøter må fremlegge deltakerlister som i sin tur betinger forhåndspåmelding. Møter i aktivitetsgruppene har ikke flere deltakere enn at adgangskontrollen forhåpentlig kan gjennomføres på individuell basis ved ankomst, men dette går ikke når det kommer et sted mellom 50 og 150 deltakere i løpet av en halv time.

Møteaktiviteten i vår forening er betydelig:

Vi har et styre bestående av 8 medlemmer som normalt har 2 styremøter i måneden, og som også arrangerer en sommeravslutning på en av Osloregionens turistattraksjoner med, eller i nærheten av, et serveringssted.

Vi har en arrangementskomite bestående av 6 medlemmer som i tillegg til sine egne komitemøter, arrangerer til sammen 9 medlemsmøter i året, alle med mat og flere med vin til maten, for opp til 130 personer. Under den praktiske gjennomføringen av medlemsmøtene trår styret til etter at de har avsluttet sine styremøter en time før medlemsmøtene begynner.

Vi har en turkomite bestående av 3 personer som har en rekke planleggingsmøter i forbindelse med sitt turprogram, som for inneværende år inneholder to utenlands- og tre innenlandsturer.

Foreningens styre der vi fra venstre ser: Frank Wessel, Aud Helene Madsen, Anne Kristine Ziegler, Truls Langeggen, Iver Elde, Ragnvald Scherffenberg, Brit Arntzen og Kjell Ivar Tangen.

Fra foreningens siste medlemsmøte ser vi Karin Borch og Dag Føllesdal med Alf Rolfsens fresker i bakgrunnen.

Vi har en kromite bestående av 4 medlemmer som arrangerer 8 årlige krodager med koldtbord og nystekte vafler.

Hvis vi tar med en valgt reservestyrke som trer inn som vikarer etter behov i arrangements- og kromiteen, har foreningen 25 tillitsvalgte. I tillegg kommer 2 valgte revisorer og 3 medlemmer i valgkomiten der særlig de sistnevnte har en krevende oppgave når det nærmer seg årsmøte.

Nå er det imidlertid langt flere enn disse 30 i valgte verv som spiller en aktiv rolle i foreningen. I tillegg kommer mellom 60 og 70 medlemmer som er aktive i ulike løst organiserte aktivitetsgrupper, som dreier seg om alt fra dataopplæring til vinsmaking. Også disse gruppene har vært flittige brukere av foreningens møtelokaler i Kongensgt. Vant som vi er med lokaler som vi sammen med Osloforeningen har disponert fullt ut på faste ukedager, må vi nok nå regne med at det ikke blir fullt så enkelt når vi hos LO Stat skal dele møtelokalene med de andre brukerne av bygget. Vil du vite mer om hvem medlemmene i aktivitetsgruppene er og hva de gjør, finner du svarene hvis du klikker deg inn på aktivitetsgrupper på menyen til venstre i vår nettside.

Som i flere av de største lokalforeningene er foredragsvirksomheten en hovedaktivitet også på våre medlemsmøter. Med sin beliggenhet er nok foreningene i Oslo naturlig nok velsignet med et stort antall foredragsholdere. I den forbindelse har det også vært interessant og gledelig at

forbausende mange foredragsholdere som normalt ikke tar oppdrag i "ubetydelige" pensjonistforeninger, har takket ja til å besøke oss med den begrunnelsen at de har et spesielt forhold til det gamle Telegraf- og Televerket. Det er lett å forestille seg at dette er en talemåte for å gjøre seg populær, men faktum er at det ofte begrunnes med egne opplevelser eller slektsforhold.

Et mer fornemt problem skilsmissemid med Osloforeningen har ført med seg, er spørsmålet om hva vi skal gjøre med innboet i Kroa, eller Stuen som Osloforeningen ville ha sagt. Dette er et lokale med mange bord, stoppede stoler og sittegrupper av god kvalitet for anslagsvis 50-60 personer. I tillegg kommer bilder og andre kunstgjenstander. Bortsett fra et forholdsvis nytt og kostbart lydanlegg har kanskje ikke innboet så stor økonomisk verdi, men affeksjonsverdien og den telehistoriske interessen kan likevel være betydelig. De to berørte foreningene er imidlertid vant med å samarbeide om de praktiske forholdene og vil nok klare det også denne gangen.

Selv om vårt nåværende møtelokale er i minste laget og heller ikke spesielt velegnet for vårt formål, er det nok mange av de eldste pensjonistene som vil føle at denne flyttingen er et siste farvel med Telegrafverket. Det er et lokale som telepensionister fra hele landet besøkte da de på nittenfemti-, seksti- og kanskje også syttitallet, var elever på teleskolen i Oslo. Det var i dette lokalet de i sene kveldstimer

med redusert trafikk på rikstelefonen, med fremvisning av behørig autorisasjon, kunne få en gratis to-perioders telefonsamtale hjem til familien, av og til tre perioder hvis man var heldig med damen på rikstelefonen. Lokalet er med andre ord det som den gang var publikumshallen i telegrafbygningen i Kongensgt 21, med inngang fra Prinsensgt. På motstående vegg, over skranken der ekspedisjonspersonalet mottok telegrammer og bestillinger på rikstelefonamtaler, var veggens i sin fulle bredde dekket av fresker. De formidler kunstnerens ideer om telegrafen som omfatter hele Norge, billedliggjort med figurer som forestiller folk i arbeid, bl.a. med reising av telegrafstolper. Kunstneren Alf Rolfsen, som hadde lært Axel Revolds teknikk da han malte i våt murpuss i Bergen Børs, fikk oppdraget i telegrafbygningen i 1922, som sitt første arbeide med denne teknikken. Alf Rolfsen skulle senere bli kjent som en av de såkalte "freskobrodrerne". Axel Revold og Per Krogh er de to andre. Freskene i telegrafbygningen er et betydelig kunstverk, selv om de senere malte freskene i Vestre Krematorium i Oslo anses for å være Alf Rolfsens hovedverk. Våre medlemmer bør studere kunstverket som befinner seg i det lokalet hvor julemøtet blir holdt 10. desember. Det kan bli siste gangen vi ser Alf Rolfsens mesterverk.

Evakueringen av Finnmark og Nord-Troms

Av Viggo Bj. Kristiansen

I år er det 70 år siden tyskerne trakk seg tilbake fra Finnmark og Nord-Troms. Russerne befrikk Øst-Finnmark og jagde tyskerne på flukt vestover og sydover. Dette var mer enn et halvt år før andre verdenskrig sluttet, og blant annet Norge ble et fritt land igjen. Men lidelsene for folket i Finnmark og Nord-Troms var ikke slutt med at tyskerne trakk seg tilbake.

Under sin tilbaketrekning ble de beordret av Hitler til å brenne alt på sin veg ut av området. Ingen ting ble spart. Bolighus, forretningsbygg, kaier, kirker, skolebygg, sykehus/sykestuer, fiskebruk og til og med telefonlinjer ble satt i brann eller sprengt i luften. Så godt som ingen ting sto igjen etter deres herjinger. Mange av innbyggerne måtte se at deres egne hus og eiendeler ble flammens rov. Det meste av befolkningen ble tvangsevakuert under risikofylte transporter med båter til ukjente steder rundt omkring i Norge. Noen unngikk evakueringen ved å

gjemme seg i fjellene og på bortgjemte steder. Mange eldre og syke mennesker klarte ikke transporten og døde underveis. Noen av de evakuerte fikk det godt under sitt opphold på fremmede steder, mens andre ikke ble tatt i mot med samme hjertelag der de kom.

Felles for de fleste var at de lengtet tilbake til stedet de kom fra. Og da krigen var slutt i mai 1945, begynte vandringen tilbake. Men det som ventet dem, var langt verre enn de forestilte seg. Alt var lagt i ruiner, og arbeidet med å gjenopp

bygge alt som var ødelagt, så ut til å bli et uoverkommelig arbeid. Men viljen og pågangsmotet manglet ikke. Det var bare å starte arbeidet som i første omgang besto i å skaffe «tak over hodet» ved hjelp av provisoriske løsninger. Hele brakkebyer ble bygd, kaier ble gjenreist, skoler og sykestuer ble opprettet i brakker. Noen kirker var blitt spart av tyskerne, og disse ble benyttet til opphold hvor mange mennesker hadde sitt «hjem» den første tiden. Jeg har valgt å skrive noen linjer for å illustrere noe av det som skjedde den gang.

**Sjøen var blank og stille,
høsten ren og klar.
Men det lå noe ukjent i luften.
Vi forsto det på mor og far.**

**Rastløse, fram og tilbake
gikk de begge omkring.
Tausheten preget vår hverdag.
Vi barn skjønnte ingen ting.**

**Man skal ikke vite så mye,
når alderen bare er tre.
Men barnesinnet kan skjønne
mer enn de voksne kan se.**

**Slik var det altså den gang
da krigen raste der nord.
Den dagen vi måtte reise
og forlate vår gård og jord.**

**Evakuering – det tunge ordet,
ble vi aldri fortrolige med.
Tvinget fra tryggheten hjemme,
sendt til et annet sted.**

**Med hat mot de fremmede maker,
med frykten for hvor det bar,
ble flukten et tragisk minne.
Vi gråt – også mor og far.**

**Jeg husker det stedet vi havnet,
i et hus ved et lite vann.
Men der ble vi aldri annet
enn flyktninger i vårt land.**

**Men fredens klokker ga gjenklang
en vårdag i førtifem.
Endelig var vi frie,
nå kunne vi vende hjem.**

**Ingen trengte å be oss.
Lengselen var for stor.
Vi tenkte på det vi eide
et sted der oppe i nord.**

**Tilbake den samme veien.
Men nå uten redsel og frykt.
Vi seilte den lange kysten -
passerte hver fjord og lykt.**

**Vi møtte et sted i ruiner,
dekket av aske og sne.
Vi ba for vår egen fremtid
og for det som nå skulle skje.**

**Det ble et slit uten like
i trassig, ukuelig trang,
for å få det vi kalte vårt eget.
For å føle glede en gang.**

**Jeg skulle vært sytten år den gang
da fienden inntok vårt land.
Da hadde jeg skjønnet det bedre
og følt meg som voksen mann.**

**Jeg skulle ha kjempet for landet
og alt det vi hadde kjært.
Men den gang var tryggheten hjemme
alt hva jeg hadde lært.**

**Jeg skulle ha deltatt aktivt
da bygda ble gjenreist igjen.
Da alle sto skulder ved skulder,
og alle var alles venn.**

**Om jeg hadde vært sytten år den gang,
mon tro hva som da hadde hendt?
Det kan bare bli et spørsmål -
svaret vil aldri bli kjent.**

Gulvuret på Kroa - et telehistorisk klenodium

På annet sted i denne utgaven av Telepensjonisten kan du blant annet lese om inventaret i Oslo- og Fornebuforeningens felles møtelokaler, som ingen av foreningene får plass til når de nå flytter til nye møtelokaler. Når vi tror at dette kan være av interesse for telepensjonister over det ganske land, er det fordi dette inventaret inneholder objekter med stor telehistorisk verdi. I så måte representerer *Klokka* et klenodium med en telehistorisk bakgrunn som fortjener spesiell oppmerksomhet. Ved første øyeblikk synes *Klokka* å være et vanlig gulvur av den typen mange av oss husker fra bestestua hos våre besteforeldre, men bak urets glassdør har teknisk interesserte pensjonister lenge kunnet observere komponenter som tyder på at uret må ha hatt en annen funksjon enn å pynte direktørens kontor.

Odd Nylund er kjent for sin betydelige innsats for Telemuseet og for sin store interesse for telehistorien generelt, for ikke å si anekdotene, menneskene og detaljene som skjuler seg bak den offisielle telehistorien. Odd er også en av dem som gjennom

flere tiår har sett gulvuret i aktiv tjeneste og som derfor vet hvor den var plassert og hvilken funksjon det hadde.

Med Odd til stede på Kroa den 6. april i 2011 fikk undertegnede og de øvrige gjestene høre gulvurets historie. Til alle tider har det i televirksomheten vært behov for ur som kan vise tiden med stor nøyaktighet, innledet Odd. Før vi fikk ur som var styrt av elektriske svingekretser var det ingen ur som hadde så god nøyaktighet som pendelur av den typen vi nå har i foreningenes møtelokale. Pendelur av denne kvaliteten var imidlertid svært kostbare og da fikk kloke hoder den gode ideen å anskaffe ett pendelur, og la dette uret styre virksomhetens øvrige ur. Ved å utstyre pendeluret med en elektromekanisk innretning som ga en elektrisk impuls hver gang pendelen var i sin ene ytterkant, ville vi få en impulsrekke som fulgte pendelens svingninger. Ved å bruke disse elektriske impulsene til å steppe frem sekundene i andre billige og mye mindre ur som ikke hadde noen pendel, kunne man få et "uendelig" stort antall små og billige ur som gikk med samme nøyaktighet som pendeluret som styrte det hele. Odd kunne fortelle at pendeluret fikk navnet *Klokka*, mens urene som ble styrt av *Klokka*, måtte finne seg i å bli omtalt som biur -- med liten forbokstav. *Klokka* ble innkjøpt fra Siemens og Halske til Christianias telegraf og telefonvirksomhet i 1924. Prisen på kr 6.000 var en anselig sum i 1924 da en telegrafarbeider til sammenligning hadde en årslønn på omtrentlig kr 4.000. *Klokka* som ble plassert i Telegrafbygningen der den fikk et eget rom med konstant temperatur og luftfuktighet, ble de første årene hovedsakelig brukt i telegraf- og telefонтjenesten der det i datidens manuelle ekspedisjon for både inn- og utenlandstrafikk ble notert klokkeslett på avsender- og mottakersiden.

På 30-tallet ble alle telegrafstasjonene koplet sammen kl. 0800 hver onsdags morgen for å motta tidssignal styrt av *Klokka*. Denne oppgaven hadde *Klokka* fram til 1939-40 da NRK begynte å kringkaste daglige tidssignaler. En svært lønnsom funksjon fikk *Klokka* da Oslo telefonanlegg som et av de første telefonselskaper i verden innførte automatisk "telefonur" med *Klokka* som tidsangiver. *Klokka*, som ble kontrollert og stilt en gang ukentlig, var aldri mer enn 4 sekunder fra korrekt tid. Med tanke på at det er over 2 millioner sekunder i en uke, må dette sies å være en utrolig nøyaktighet for et mekanisk ur. Denne nøyaktigheten skal ikke minst utgjøre Alf Lie ha æren for. Han hadde kontroll- og driftsansvaret for *Klokka* fra den ble satt i drift i 1924 til den ble avløst av mer moderne tidsangivere i 1978, etter 54 års tjeneste.

Avslutningsvis kunne Odd fortelle at *Klokka* ble plassert på distriktsdirektør Bestorps kontor etter endt tjeneste. Som den venen av pensjonistforeningen Bestorp var, forærte han i 1979 *Klokka* til "Bestorpsstua" som ble navnet på Osloforeningens første "stue" i Kongens gate 21.

Siden den gang har *Klokka* med utvist forsiktighet vært med på flyttelasset da Oslo- og Fornebuforeningen flyttet til nye møtelokaler i Kirkegt 9 og tilbake igjen til Kongens gate 21 i 2011.

Vi antar at det er med stor tilfredshet at Odd har mottatt nyheten om at *Klokka* har funnet sin naturlige og endelige plass etter at Osloforeningen, som har hatt eierskapet til *Klokka*, nå har forært den til Telemuseet.

Harald Pedersen

A: Merk at tallskiva har angivelse for både 12 og 24 timers visning. Merk også koplingsfeltet med skruer for tilkoping av ledninger i overkant av tallskiva.

B: Amperemeteret måler den kontinuerlige likestrømmen og de overlagrede likestrømpulsene som genereres av impulsiveren.

C: Når jernstykket, som er påmontert den doble armen under pendelen, beveger seg inn over elektromagnetens poler og tilbake igjen, forsterkes og svekkes magnetfeltet i spolene tilsvarende. Denne endringen i magnetfeltet inducerer i sin tur en likestrømpuls som er overlagret den kontinuerlige hvilestrømmen.

På vitjing til Arnavågen Vass- og Sollaugarlag

Ti staute karar, dei fleste pensjonistar er medlemmar i laget, for ikkje å seia lauget. Frå september til og med mars er det sesong, på ny-nynorsk sjåsong. Då møtast dei for lauging kvar tysdag i *Larsafjæro* i bydelen Arna i Bergen. Songen (les sån- jen) er høgt verdsett gjennom heile sjåsongen. Fleire av medlemma kjem rett frå korøving når dei møtast kl 22 for å ta ein dukkert. Uansett ver, det skal sers gode grunnar til for ikkje å møta fram i Larsafjæra..

Til vanleg er det ikke tillete for «kvende» å vera til stades under badeseremonien, men sidan underteikna nyttar tittelen *bladfyk*, såg dei gjennom fingrane med den regelen.

Eg møtte karane på parkeringsplassen er stykkje fra *Larsafjæro*. Dei var iført blå og raude varmedressar og hovudlykter. Eg undra på kvifor berre to av dei hadde raude dressar, trudde kanhende dei var æresmedlemmar. Forklaringa var enkel - det var berre to medlemmar som var så lange at dei måtte ha storleik XXL. Så bar det i veg langs mørke stiar til laugarstaden, ei idyllisk bukt med utsikt til «byens lys» i Arnavågen og Ytre Arna.

Ettersom dei alle er, eller har vore, medlemmar av Haukeland Songlag, er song ein vesentleg del av ritualet rundt lauginga. Vel framme i *Larsafjæro* tok seansen til med ein song og lett jogging for å varma opp. Det var sikkert nausynt, for med *Telepensionisten* sin redaktør diskret på sidelinja i mørket, dukka den eine kvite ryggen etter den andre fram. Snart stod alle på rad og rekkje klare til å stupa uti vatnet som heldt 10 grader Celsius. Ingen

temperatur å skryte av, meinte dei. Nei, det er fyrst når isskorpa legg seg på Arnavågen og dei må senda ein hardhaus uti fyrst som isbrytar at det kan verta litt «kulse».

No var tida inne for fotografering, men kva skjedde? Trass i grundig lading før turen til Arna fann batteriet til fotoapparatet det for godt å takka for seg. Heldigvis låg mobilen i bilen, så det var berre å gjeva seg i veg i mørkret. Diverre var det vanskeleg å draga kjensel på landskapet i mørket, så returen vart komplisert. Det var ikkje anna å gjera enn å ringa til gjengen som stod iført tekstillaus laugardrakt med front og lengt mot havet og venta på å få ryggene fotografert, og be om at dei måtte koma til unnsetning. Snart kom ein redningsmann på lette føter, berre iført ein frottehandduk og losa meg attende til laugarplassen. Til ære for fotografen stilte dei opp til lauging på ny, sjølv om dei etter kvart sikkert var ganske blåfrosne.

Sang gjorde de både før dei for uti, medan dei var i vatnet og etter dei hadde kome

seg ut av det våte elementet. Dei har eit rikhuldig utvalg av songar, medlemmane i laugarlaget.

Med varmedressane på att var det klart for neste post på programmet: Fram kom eit bitte lite bord, eit lite kubbjeljos, små plastglass og ei flaske eldvaatn. Medan dei varma seg på dette, hadde dei sjølv sagt ein song som var «skreddarsydd» til det bruket. Praten gjekk rundt bordet og kommentarane sat laust. Det var mest så redaktøren kjende seg som «en av gutta», og ein augneblink streifa det tankane å bli medlem av laugarlaget. Med tanke på vinteren som no står framfor døra vart den ideen snøgt lagt vekk.

Snart var det seint på kveld, klokka var 11 og bekmørk oktober. Det var på tide å reisa heim kvar til sitt, men fyrst skulle ei bøn om godt ver neste laugarlag framførast. Dersom veret kjem an på innsatsvilje, intensitet og styrke i framføringa, skulle det vere gode moglegheit for ein stjerneklår himmel. Bøna vart framført med flott mannskorssong, som varte i fleirfaldige minutt.

Bilde 1: Julebad - Bilde 2: Opptining - Bilde 3: Full fart uti. Foto Bjørnlaug

SOFUSTANKER

Skrivekløen kom på pensjonistflyet en grytidlig novembermorgen på vei til Gran Canarias strender. Om bord ble servert varm frokost med rødvin og kaffe avec, og fruene og jeg var lettere bedugget allerede før klokken passerte ti. Uken før avreisen hadde de blåblå lagt fram sitt første budsjett til fruens forargelse. På det hun kalte 'Første søndag i budsjett' var hun ilsk. -Før første søndag i Advent må høyreregjeringen ha skikket seg, freste hun. Hun har aldri vært høyrevridd, unnatt en gang da Sofusen lå an til å motta en velfortjent høyre hook, men nå var hun i politisk harnisk. Den søndagen falt mitt alltid nennsomt bløtkokte morgenegg for et høyrehånds svingslag så plommen skvatt oppetter veggen. At den kulturelle sparstokken ikke lenger skulle spasere, var nå så. Men null og niks ekstra til minstepensjonistene svei mer. Jeg lå lavt ved kjøkkenbordet. -Du som formuende telepensionist slipper unna skatte-svien, mens vi lutfattige minstepensjonister kommer til å lute enda mere, murret hun, mens jeg stilltiende forsiktig tørket gjenstridig eggeplomme fra veggen. Siv og Erna kan sannelig det å egge folk. I mitt sedvanlige stille sinn tenkte jeg at nå blir vel stokken gjort om til spanskrør i syngende stunder. Et rapp over fingrene eller et knall i sengegavlen blir straffen om du synger med i haltende tonefølge.

De sangglade 'Kanarifuglene' på Gran Canaria bruser fortsatt med fjøra og synger slett ikke på siste verset, selv om alle sangerne er pensjonister. Allsangklubben ble stiftet for 18 år siden av mer eller mindre bofaste solhungerige vinterturister. En kveld i uka treffes de til felles middag sammen et 80-talls likestilte, før de stemmer opp med kjente og kjære sanger så veggene dirrer og vemodsstemte tårer triller. Gjester tas i mot med åpne armer, enten de synger eller er lytter. Det er spaserstokk det, Erna!

Forsvaret går nye veier. Veltrente veteraner kalles stadig til Østens land og riker for å bistå i religionskamper og nedkjemping av despoter. Nå er det ISIL-muslimer som skal slås i kartkorn. Slik røyner på.

For å sikre rekruttering av nye kampvillige skytere, skulle kvinnelige rekrutter på ordre bade naken og vaske seg nedentil i all offentlighet foran andre vordende IS-frontkjempere. John Steinbeck skrev i sin tid boka 'Om mus og menn'. Hos oss dreier det seg heller om å ta rotta på fienden. Forsvarsministerinnen kom kjapt på banen med kritikk av Forsvarets umusikalske blotteri og satte en stopper for slike vaskeøvelser etter en intern oppvask oven til i Forsvaret.

-Mannen har fått mye oppmerksomhet i det siste, og nå er han i siget, bemerket fruene under kveldsnyhetene. -Det er jo bare hyggelig, ytret jeg i lykkelig troskyldighet, og så for meg en invitasjon til litt ekstra sengehygge. -Det er fjellet Mannen, som er i siget, brummet hun fra TVstolen. -Med litt mer nedbør nå, så raser han. Til tider kunne saktens også jeg ha rast en smule, men det hadde nok blitt helt steingalt. Hverdagen har nok gråstein.

Obama fikk seg en fredspris som nybakt president. Det kostet ham dyrt etter hvert med forventninger som ikke ble innfridd og politisk ufred i eget landskap. Nå sitter han sine siste to år på nåde uten flertall i Senat og Kongress. Putin bør også få seg en fredspris. Det kan gjøre også ham svakere i ånden og hånden. Forsvarets meldinger om Putins nærkontakt langs vår kyst med lufting av bombefly og kampfly gjør ham til en sterk kandidat. Vi i lille Norge har nå knapt nok annet forsvar enn ordets makt, etter ha nedrustet oss til et folk med styrke i skispor og sjakkmeesterskap. Vi kan med bravur forsvare gullmedaljer og sjakkbrettets konge og dronning. I kamp blir ofrene alltid menige fotsoldater og bønder, løpere og hester på flukt.

Klimasituasjon får tale for seg. Sofusen, som resten av folket, lukker øynene for vitnesbyrdene om opplevd og kommende værelendighet. La det bare regne, storme og koke. Det er ikke vårt problem. G20-landenes ledere hadde seg et møte i Australia nylig og pratet om både dette og hint. Å være på talefot er bra, greier de også å danse i takt uten å stokke beina og snu-

ble, kan det bli både 'følge hjem' og klem i (eks)porten, slik som i vår ungdoms vår.

Vi lever i en verden i evig forandring. Gullguttungen Baksaaas har varslet sin avgang, om enn ikke så alt for brått. Han gir seg etter 2015, men har latt seg lokke til å ta et ekstra år som rådgiver. Det er neppe smart. En ambisiøs ny leder ønsker vel ikke å ha en avtroppende på nakken. Sofusen husker Hermansens litt bedrøvelige sorti som påtenkt hjelper. Han fikk en kald skulder da Baksaaasen inntok sjefsstolen. John Fredriks siste gullegg er Myanmar. Men om Vimpelcom kan det bli en stripe i lakken. I 3. kvartal er på ny satt rekord med et resultat på 28 milliarder kroner! Enn om Telepensionisten hadde satset på teleaksjer i stedet for skrype smuler fra den telerikes bord? 3,4 millioner nye abonnenter i Myanmar monner, og antallet øker raskt. Samtidig må bladet vårt, som er en del av limet i pensjonistflokkene, krympes grunnet dårlig økonomi. Glanset papir, profesjonell layout og bildekvalitet koster. Og ikke kaster vi glans hverken over kundene eller noret, knapt nok over oss selv. Så almisser er neppe å forvente til avdankete telepensionister.

Lutefisk på Gran Canaria er vel like uventet som manna på Svalbard, - begge deler himmelsk kost for den som er i utlendighet. For ørkenvandrende gudsbarn var manna et spørsmål om overlevelse eller sveltihjel. For rike mann på Kanariøyene er lutefisken en gourmetisk nytelse for velfylte mager i så dyre dommer at det nærmest er til å skjemmes over.

Det lir mot jul. Julebordene florerer med og uten lutefisken. Nissen har stusset skjegget og fylt opp gavesekken. Aldri har kontoene vært så fulle, førjulsvinturen så mild og hjertene så varme. Og regjeringskameratene skikker seg nok når kabalen blir ferdig og de får kastet noen kjepphester og brukne stokker. For Sofus og fruene er det bare å si:

GOD JUL I BYGD OG BY OG UTLAND!

Sofus

Telepensjonistene i Bodø besøkte Gygerøya

Vi har gjort det til et fast innslag å besøke de nære områder i vår vakre landsdel hver høst. Denne gang gikk kortturen til Landegode, som i gamle dager hette Gygerøya. Vi var 45 telepensjonister som gjennomførte turen. Som det høver seg etterkommere av fiskere og vikinger, fikk vi første høststorm med regn over fjorden. Det ble likevel en flott overfart der ingen matet krabbene.

Harald Kvig er gårdbruker der ute som pensjonist. Han er nestleder for telepensjonistene Bodø – Salten. Med hjelp av et par naboer sto han for opplegget. Først viste han oss gygra (trollkjerringa) som sto i stein, og fortalte sagnet om henne. Fortellingen er knyttet til «trollfjellan i nord», der både Suliskongen med sine døtre, Vågakallen som var på frierferd og De tre søstre og Gygra som ble diktet inn i fjellformasjoner. Den praktiske bruken av sagnene var for at fiskere og sjøfarende skulle kjenne leia og finne fiskeplassene.

I Gygrahallen ble vi servert nydelig grillet hvalbiff med tilbehør og «nogo attåt». Etter allsang og solosang av Harald ble vi kjørt

i puljer noen kilometer for å se på øyas innerside og eneste bilveg. Øya ble i 60-åra erklært fraflyttingsområde. 42 innbyggere klører seg fremdeles fast med stor entusiasme. Landegode fyr på nordsida av øya viser vei over Vestfjorden til Lofoten. Bjørnøy fyr viser leia øst og nordover.

I dag reiser Bodøfolk med egen båt eller som fotturist til øyas mange idyller.

Etter denne gode opplevelsen er Gygerøya blitt en viktig side i telepensjonistenes minnealbum.

Nils Bøe

VI FLYTTER HEMMAT

Telenor Eiendom har det siste året foretatt store innvendige ombygginger av det ærverdige gamle Telegrafbygget i Kongens gate 21 med sikte på bruksendring. For oss som leietakere får dette praktiske følger, og allerede i januar i år ble vi informert om planlagte endringer. Prosjekteringen går i henhold til skema, og fra 2015 planlegges salg eller utleie.

Resultatet for oss er at vi flytter ut ca. 15 desember i år til kontorlokale på Fornebu. Som vanlig blir vi stelt godt med av vår tidlige arbeidsgiver og kan nå se frem til et lyst hjørne på

bakkeplan i landlige omgivelser. Litt lengre reisevei, men her veier vi fordelene opp mot denne ulempen - vi er da tross alt ingen «oldiser» så litt «bussing» betyr svært lite for oss.

Det som imidlertid betyr mye er at våre samarbeidsparter ute på Fornebu ønsker oss hjertelig velkommen hemmat!

Anni Milward

SPRÅKET VÅRT

Først en tilføyelse om **det engelsk språket** i forrige nummer av Telepensjonisten, hvor det *ikke* framgikk klart hvorfor engelsk regnes som et germansk språk. Engelsk har som nevnt et sterkt innslag av ord lånt fra fransk og latin.

Den viktigste grunnen er at jyder (fra Jylland), anglere og sakserne tok seg over Nordsjøen til Britannia på 400/500-tallet, samtidig med Romerrikets sammenbrudd på De britiske øyer. Språkforskere mener at anglerne bodde på halvøya Angeln, sakserne i Sachsen, i dag henholdsvis Syd-Slesvig og Niedersachsen, og begge folkegruppene var germanere og tok med seg språket og kulturen. Både Anglia og England har navn etter Angeln.

Det bør også tas med at engelsk har mistet både grammatisk kjønn og kasus. Et annet særtrekk ved språket er *do-konstruksjonen i spørrende og nektende setninger* når bøyningsformer av verbet *to be* ikke forekommer i setningen.

Palindrom – lek med ord, setninger og tall.

Noe av det første barn lærer av spill, er *ludo*. Dette er en *lekende* lett måte å lære å legge sammen tall på og planlegge hvordan man skal komme først i mål med alle fire brikkene, og det er et spill som også voksne kan ha utbytte av å være med på. Ikke det grann merkelig, for det latinske verbet *ludere* betyr både *spille* og *leke*. (Ludo: *jeg leker* eller *jeg spiller*, jf. video: *jeg ser*).

I den siste 2014 - utgaven av SPRÅKET VÅRT, vil jeg introdusere en annen form for lek eller spill som er like gøy som ludo, og som både grekerne og romerne var sterkt opptatt av. Telepensjonistene kan ta barnebarna eller oldebarna med på leken, eller omvendt – så anvendbart er det når man bare blir fortrolig med tenkemåten.

De gamle runeristerne kunne finne på å hugge inn runene fra høyre mot venstre. Vi er vant til å lese fra venstre mot høyre, men nå skal vi se at det lar seg gjøre å lese visse ord begge veier uten at betydningen blir forandret. For ikke å favorisere noen av kjønnene, begynner vi med *Ada* og *Otto*, og føyer til det lengste

palindromet i norsk språk: *regn timer*. Andre enkeltord er personnavn som begynner på *A, B*, tekniske ord på *ra* og *ro*, og en uhyre populær popgruppe på *A*. Prøv å finne dem! Ellers kan *emballasje, skilt* og *vanlige setninger* skjule mange fine palindromer.

Palindromer kan også baseres på tall. Dagens 25-åringer har fått oppleve to årstall som palindromer: 1991 og 2002. Prøv å sette en mer presis tidsangivelse til det siste årstallet og se om du får et tredobbelt tilfelle!

Ingen nålevende mennesker har opplevd det nærmeste årstallet før 1991, og få av oss vil oppleve det neste etter 2002. Når inntraff/inntreffer de to årstallene? Disse to nøttene kan knekkes sammen med de andre julenøttene!

Av setninger er vel *Evens neve, Lev vell* og *Agnes i senga*, de mest kjente. Det er altså ikke noe absolutt krav at mellomrom og skilletegn havner på samme sted når man leser baklengs. En klassiker er denne: *Alle reisetrette skal ete laks etter te, sier Ella*.

Panamakanalen ble ikke bygd av en enkelt mann, men følgende palindrom kan få det til å høres slik ut: *A man, a plan, a canal – Panama*.

Og alle trofaste lesere av *Telepensjonistens språkside* vet naturligvis at den aller første ytring som ble hørt i Edens hage, var denne chevalereske og megetsigende hilsen: **Madam, I'm Adam!**

Jeg håper leserne får en god jul og ønsker lykke til med ord- og talleken på denne måten:
Skal varg ete gravlaks?

Hilsen Rolf Bjørn Nylund

Med hatten på snei i Norheimsund

I Norheimsund i Hardanger har Telepensjonistenes Landsforening ca 30 medlemmer, alle damer. Mange av dem har jobbet i mange år på telefonstasjonen i Norheimsund. I forbindelse med riksautomatiseringen ble det opprettet opplysningsentral i Norheimsund, og antallet ansatte økte kraftig. Opplysningsentralene ble innhentet av nye dataløsninger etter noen år, og det ble nedtrapping igjen. Mange av de «gamle» teleansatte nærmet seg da pensjonsalder. Etter hvert er også noen av dem som begynte i opplysningsentralen blitt pensjonister. Alle telepensjonistene i Norheimsund er medlemmer i Bergen lokalforening.

Mellom Norheimsund og Bergen er det godt over en time reisetid, så medlemmene i Norheimsund arrangerer treffmøte lokalt en gang i måneden. De veksler på å ha ansvar for møtene, to medlemmer tar seg av arrangementet hver gang. Da sørger de for mat og drikke og underholdning eller tema.

Medlemmene i Norheimsund kan selv sagt møte på medlemmøtene og delta på tilstelninger og turer arrangert av Bergen lokalforening, om de ønsker det. En gang i året har de fellesmøte med styret for Bergen lokalforening. På fellesmøtet i oktober i år hadde de besøk av to karer

som spilte smektende toner på trekkspill. Det rykket i dansefoten, så noen lot seg lokke til en svingom.

Tidligere i år var tema på et møte hatter. Alle møtte opp med flotte og fantasifulle hatter, og stemningen var høy. Aud Marcussen har sendt noen bilder fra møtet til Telepensjonisten. Det er tydelig at de har det svært trivelig på møtet.

Red.

Fra Dinastiftelsen

Dinastiftelsen

På siste medlemsmøte, 17.september, hadde Telepensjonistene i Kristiansand besøk av Rune Edvardsen fra Sarons Dal. Han skulle holde foredrag om DinaStiftelsen.

Etter å ha fortalt om oppveksten i Kvinesdal, kom han inn på en reise til Kongo i 2002. Der møtte han to kvinner som fortalte om voldtekter av jenter langt inne i skogen. Rune Edvardsen sa seg villig til å følge dem for å få påvist stedet, og sammen med to pastorer gikk de 6 ½ time innover i skogen. Der fant de 30 unge kvinner som var blitt voldtatt. Mens de delte ut såpe, medisiner og mat, kom en flokk barnesoldater som var bevæpnet og truende. Rune var vennlig mot soldatene, og kom i kontakt med dem. De fortalte at de var blitt truet til å bli soldater og å være med i opprørsgrupper.

På denne reisen langt inne i skogen kom han i kontakt med Dina og hennes mor. Dina var ei lita jente på 2 år som var blitt voldtatt av to soldater mens mora så på. Dina var ille skadet, og mora var hysterisk. Dette syntes Rune var så grusomt at han ba venner om pengehjelp til å bygge et senter for voldtatte jenter i Kongo. Senteret kalte han DinaSenteret.

Dina gjennomgikk 6 operasjoner, og husker i dag ikke hendelsen. Hun bor fortsatt på senteret der hun får utdanning, og en

ny start på livet. Hun er veldig flink på skolen. Mora jobber og på senteret.

DinaSenteret ble starten på DinaStiftelsen som i dag driver skoler, barnehjem, klinikker, sykehus og rehabiliteringssentre i Asia og Afrika.

Det siste prosjektet er i Zanzibar i Tanzania. 99 % av befolkningen i Zanzibar er muslimer, og zarialovene står sterkt. Her er det kaotiske tilstander med mange barn og mye nød. Mange er fattige kvinner da mennene finner nye koner, og barna lider. DinaStiftelsen driver mobil klinikk som tilbyr gratis helsesjekk til fattige. Helseteamet består av helsearbeidere fra ulike religioner, og bidrar dermed til fred mellom religiøse grupper. I Zanzibar har Rune Edvardsen kjøpt et landområde hvor han skal bygge et stort senter som skal inneholde et barnehjem, en skole og en helseklinikk.

Rune Edvardsen fortalte til slutt at av 117 land han har besøkt, er Kongo verst. Systemet i landet er nedbrutt. Han prøver å bygge struktur i landet, upolitisk. Han vil

Fra den mobile klinikken på Zansibar

ikke sende ned en masse penger. Befolkningen skal selge varer, og tjene penger. De driver skoler på barnehjennene hvor det er god standard, trygt og godt, men ingen luksus.

I dag er Rune venner med flere opprørsledere, også noen av de verste, og han får hjelp av dem. Han har også opplevd et kupp fra kongolesiske venner, men han vant rettsaken i Kongo.

Rune Edvardsen holdt et svært interessant foredrag, og han er fantastisk flink å fortelle. Det står stor respekt av den virksomheten han har fått i stand og det humanitære arbeidet han driver.

Om du har lyst å støtte DinaStiftelsen, er kontonummeret **3080.21.65400**

*Hilsen Helga Brit Mong Kolstad
Sekretær i Telepensjonistene Kristiansand*

Redaktørskifte for telepensjonisten i 2015

Etter 3 år som redaktør for vårt medlemsblad ønsker Berit Nylund avløsning for å prioritere bakkemannskapet i heimen, og Landsstyret må, enten vi liker det eller ei, respektere dette. Heldigvis er Telepensjonistenes Landsforbund en ressurssterk organisasjon med medlemmer som har en meget allsidig bakgrunn. Det viktigste er imidlertid at medlemmene stiller opp når det er behov for å avløse trofaste tillitsvalgte!

Landsstyret takker en god kollega og en dyktig redaktør for jobben og ønsker Berit lykke til med hennes mer private tilværelse!

Den nye redaktøren, Gunhild Skoglund, overtar jobben som redaktør fra og med januar 2015. Som mange av våre medlemmer startet også Gunhild sin karriere på rikstelefonen (i Lillehammer), men etter hvert fristet oppgaver innenfor kommunikasjon. Ikke så merkverdig faglig utvikling i og med at Televerket/Telenor var den absolutt største kommunikasjonsbedriften i Norge og kunne lokke med mange spennende arbeidsområder. Tidlig i 70-årene ble teleområdene etablert, og hvert område fikk egen internavis. Da TeleNytt startet opp i Gjøvik teleområde, ble Gunhild en viktig bidragsyter. På 90-tallet ble det etablert distriktstvis informasjonsavdelinger med respektive aviser. Og for oss som har levd en stund, minnes vi med litt vemod Åpen Linje – da kunne vi sitte i godstolen og kose oss med nyheter fra televerdenen og få hyggelige innslag fra kjente kolleger over det ganske land, og Gunhild var med! Intranettet i Telenor avløste papiravisene, og selvfølgelig fant vi også Gunhild på nettet!

Gunhild ønsker fremdeles å være en bidragsyter til fellesskapet og har med glede takket ja til Landsstyrets tilbud om å tiltre som ny redaktør for Telepensjonisten. Vi er imidlertid kjent med at damen også fikk tilbud om et engasjement på timebasis hos

Gunhild Skoglund, ny redaktør.

NorSIS (norsk senter for informasjonssikring) på Gjøvik. Ikke overraskende ble tilbudet akseptert og vi kan vel nå regne med at datasikkerheten for vårt medlemsblad er ivaretatt på beste måte!

Landsstyret takker den gamle redaktøren for innsatsen gjennom 3 år og ønsker den nye redaktøren hjertelig velkommen!

Anni Milward

Takk for meg

I tre år har jeg hatt ansvaret for *Telepensjonisten*. Det er tid for å overlate oppgaven til en annen.

Arbeidet med bladet har vært spennende og givende, ikke minst på grunn av alle hyggelige kolleger jeg har fått kontakt med. Ikke en eneste gang har jeg fått nei når jeg har henvendt meg til enkeltpersoner eller lokallag med ønske om et innlegg i *Telepensjonisten*. De har alle tatt utfordringen på strak arm. Mange har også uoppfordret sendt innlegg til bladet, og noen har vært faste bidragsytere. God kontakt med landsstyret og forbundsleder har vært viktig for innsikt i forbundets virksomhet.

Takk til alle sammen for store og små innlegg og for fine bilder. Det er det som skal til for å lage et godt medlemsblad. Takk for hyggelige e-poster og telefoner med tilbakemelding.

Og sist men ikke minst: takk til korrekturleseren som samvittighetsfullt har luket ut alle språklige faderer og sørget for at skilletegnene har gjort tekstene lettere å lese og mer forståelige.

Jeg ønsker den nye redaktøren, Gunhild Skoglund, lykke til med oppgaven.

Berit Nylund

Tur til Savalen med Telepensjonistene i Tønsberg

22.– 26. september 2014

18 glade og forventningsfulle pensjonister fra Telepensjonistene i Tønsberg dro på høsttur til Savalen i Østerdalen. Selv om det var langt, gikk reisen veldig bra, mest pga. en fantastisk buss-sjåfør, som fortalte historier fra steder vi passerte underveis, i tillegg til å spille musikk fra områdene, forkortet dette reisen betraktelig.

Vel fremme ble vi godt mottatt av tvillingbrødrene som er hotellverter. De tok seg av all bagasje og bød på kaffe og kaker i resepsjonen.

På hotellet var det alle slags aktiviteter, alt fra dans til et fantastisk Spa-anlegg med svømmebasseng (uten klor!!)

Ellers var det jo den utrolig flotte naturen, med mulighet for turer i alle retninger, opp på topper, langs vann og innover viddene. Fantastisk flott høstvær alle dagene bidro også til at noen av oss benyttet anledningen til å plukke masse tyttebær, lekre, mørkerøde og fullmodne.

Alle var enige om at oppholdet var meget vellykket og dro fornøyde hjem, med noen flere kilo enn da vi kom, men det var det vel verdt.

Hilsen Inger

LEDER	Anni Milward	Rudslåtten 9	2830 Raufoss	61 19 10 54	905 79 297	annimilw@online.no
NESTLEDERSEKRETÆR	Mai Britt Løken	Nordlitoppen 35	1743 Klavestadhaugen	69 12 70 24	917 24 895	m-brloek@online.no
KASSERER	Kjell Engen	Einerbakken 5	2827 Hunndalen		916 43 027	kjellengen@online.no
STYREMEDL.	Berit Olafsen	Øvre Bøkeligt	3526 Larvik	33 11 74 44	950 27 230	berolafs@online.no
	" Truls Erik Langeggen	Pilestredet Park 1H.0605	0176 Oslo	22 11 51 61	900 29 271	lang-t@online.no
	" Kirsti Ranveig Leiros	Muusøra 3F	7670 Inderøy		917 63 045	kirsti.leiros@ntebb.no
	" Roy Knag Jæger	Hopshavn	5307 Ask	56 14 81 02	915 38 870	roykna-j@online.no
	" Oddvar Ulvang	Askeladdveien 25	8800 Sandnessjøen	75 04 30 16	413 33 665	oddvar.ulvang@roros.net
VARAMEDLEM 1	Dagunn Klakegg	Elvevegen 5	6800 Førde	57 82 14 21	416 69 849	daklakeg@online.no
VARAMEDLEM 2	Ingvar S. Kallevik	Astrids vei 31	4633 Kristiansand S	38 09 13 34	901 65 520	ingsikal@online.no
VARAMEDLEM 3	Jan H. Andreassen	Blomstervn. 37	2208 Kongsvinger	62 81 59 40	915 56 223	janhandreassen@yahoo.no
REVISOR 1	Kåre Johansen	Svenskerud 105	3408 Tranby	32 85 22 40	901 84 857	khj@online.no
REVISOR 2	Kirsten Næss	Ramstad Terrasse 5	1405 Langhus		901 94 586	kinass@online.no
VARAREV.	Kitty Fossum	Østaveien 60	1476 Rasta	67 90 16 87	911 95 947	kitty.fossum@getmail.no
REDAKTØR TELEPENSJONISTEN	Berit Nylund	Vassteigen 106	5141 Fyllingsdalen	55 12 30 76	913 83 587	beritnyl@online.no
REDAKTØR NETTAVISEN	Oddvar Ulvang	Askeladdveien 25	8800 Sandnessjøen	75 04 30 16	413 33 665	oddvar.ulvang@roros.net

Julestrev i gamle dagar

Av Dagunn Klakegg

I gamle dagar var det meste av det ein trengde til jul eigenproduksjon, difor var julestrevet ein langvarig prosess. Pinnekjøtt og ribbe kom ikkje frå butikken, men frå lam og gris som måtte slaktast først . Ja dette var eit fast rituale på førejulsvinteren.

Først kom saueslaktinga, som igrunn var nokså trist, for vi kjende kvart enkelt dyr. Eg hugsa første gongen eg vart utkommandert til å røre i blodet (det måtte ikkje levra seg, for det skulle bli til blodpølse), det var eit sjokk når det friske dyret stupte og blodet begynte å renne. Sjølve slaktesjauen foregikk utendørs, deretter vart slaktet bore inn i kjellaren for flåing og partering . Rygg og lår vart salta, låra skulle bli spekemat, men ryggen vart gjerne nytta som tilbehør til ertesuppe. Det mest strevsame var nok pølsene for då måtte ein reinse tarmar. Vi stod ved ei lita elv og skola tarmane, det var iskaldt så neglebit var ikkje til å unngå. Men sauepølser måtte vi ha for det var julepølsa som skulle severast saman med pinnekjøttet. I tillegg vart det laga sauerull.

Nærare jul var det griseslakt, som fylgde omlag det same ritualet. Men eg hadde ikkje det same personlege forholdet til grisen som til sauene, men også han var ein god gamal kjenning som eg nesten hadde fylgt "frå vogge til grav".For når grisen fødde , måtte dei første ungane i kullet takast frå den, så dei ikkje skulle bli trakka i hel under resten av fødselen. Og fordi eg var lett på foten, vart det ofte min jobb å klyve opp i bingen og hente fram

grisungane. Med griseslaktet fylgde og eit betydeleg foredlingsarbeid, men grisen vart ikkje flådd, den vart skolda, dvs. at heile skrotten vart barbert ved hjelp av mykje varmt vatten og ein skarp kniv. Når innvolane var tekne ut, vart grisen delt opp, låra som skulle bli spekeskinke, vart salta og det vart laga pølser som også skulle hengast opp og bli sommarmat. I tillegg vart det laga medisterkaker, som også var ein del av julematen. Men nesten det vitigaste var vel sylteflesket som vart laga av grisehovudet. Ja, det vart eit frykteleig rot på kjøkkenet når det store grisehovudet skulle kokast og reinsast. Og sist men ikkje minst, frå grisen fekk vi og smolt til smoltringane.

Baksten var neste post på programmet. Det skulle bakast flatbrød og lefse, julebrød og, ikkje minst, julekaker. Smoltringar var noko av det mest populære ,og med 5 ungar i huset skulle det mykje til. Eit år bakte mor mi ein heil meieriholk med smoltringar.

Men jula var ikkje berre mat. Det skulle helst vere nye klær, og huset skulle rein-gjerast frå kjellar til loft. Den gongen hadde vi ingen ferdigkjøpe madrasser i sengene, men vi hadde "høstens halm", så til kvar jul fekk vi ny halmmadrass i senga. Ja eg kan enno kjenne lukta av den friske halmen og det nyvaska sengetøyet.

Det meste vart såpeskurt til jul, og alt skulle vere ferdig til veslejulafta. Men sjølve pyntinga med juledukar og juletre vart gjort julafta føremiddag. Og fordi vi ungane ikkje skulle bli alt for utolmodige, vart årets julehefter lagt fram. Så vi kosa oss med Vangsgutane og Knoll og Tott medan ho mor heldt på med siste finpussen.

Julestria er over. Foreldrene til Dagunn er klar for julehøgtid.

Er du på flyttefot?
Husk å melde adresseendring til din
lokalforening så får du tilsendt
Telepensjonisten til rett adresse.

I Telepensjonisten nr 3/14 var det en
artikkel om Kulturfestival i Stavanger.
Ett av bildene viste en gruppe som spilte og
sang. De hadde fått feil navn og «adresse».
Gruppen heter UkulTele og er fra Tønsberg.